

Op zoek naar wat het publiek wil

Tryater zet het publiek in de hoofdrol in *Wat jo wolle*. Wat willen die mensen nou eigenlijk?

JACOB HAAGSMA

Denkt u nu ook aan William Shakespeare, als u de titel *Wat jo wolle* leest? Ja, dat verwijst natuurlijk naar *As You Like It*, maar nee, daar heeft de nieuwe voorstelling van Tryater nu weer weinig mee van doen. Of toch wel? „Der sitte wol ferwizingen yn, mar dan moastst dat stik wol goed kenne”, zegt Tatiana Pratley, regisseur van deze voorstelling.

We zitten in het dorps-huis van Marsum – Tatiana Pratley woont er net, na jaren Amsterdam. Hier wordt de voorstelling ‘gemonteerd’. Het decor is ook een dorps-huis, waar zich een soort bonte toneelavond afspeelt. Dat komt goed uit.

Er zitten meer laagjes in, meer spelletjes met de werkelijkheid, zegt ze. „Ik siet ris yn it publyk by in foarstelling, lykas wol faker, en ik tocht: der sitte hjir sa’n protte minsken yn de seal, mei harren mieningen en harren langstmen. Dat is ús publyk. Mar wy freegje noait oan dizze minsken: wat wolle jimme no einliks?”

Wat zou er gebeuren als theatermakers dat dan wel zouden doen? Met dat idee gingen Tatiana Pratley (1985) en toneelschrijver Wessel de Vries (1994) aan de slag. „Wy binne ús hiele libben wat oan it finen, wat oan it wollen, in miening oan it hawwen, ús oan it ferhâlden. Dêr woe ik it graach oer hawwe.”

Ze gingen daadwerkelijk mensen vragen wat die dan willen. Alle culturele commissies van de Friese dorps-huizen kregen een enquête voorgeschied. Wat daar uitkwam? Voorstelbaar misschien: een leuke avond, amusement, met een goed gevoel naar huis, lekker lachen. „Mar der binne ek minsken dy’t djip-gong wolle.”

Al die meningen en ideeën over

Scène uit *Wat jo wolle*. FOTO KAMERICH & BUDWILOWITZ

theater nam het duo mee bij het bedenken van de scènes. Daar kwam een verhaal uit: de zoektocht van vier personages, op het toneel, naar wat het publiek eigenlijk wil. Met een ingebouwde ‘maar’: „Se tinke ferskillend oer wat it publyk eins wol, of nedich hat.” Wessel de Vries: „Moatte se it publyk jaan wat se wolle, of moatte se jaan wat de besikers net iens witte dat se it wolle? Moast net in boadskip bringe?” Dat spanningsveld dus.

De acteurs - Lourens van den Akker, Ali Zijlstra, Aly Bruinsma en Nynke Heeg - spelen een ‘mogelijke’ versie van zichzelf, inclusief hun eigen naam. Opnieuw: dat spel met de werkelijkheid. Daarbij past de manier waarop het publiek elke keer mag kiezen wat het wil: per speciaal computersysteem. „Wy ha echt in musical makke, in klucht, alles.”

In deze postmodernistische genrecarroussel vol duizelingwekkend

gegoochel met werkelijkheidsniveaus tekenen zich gaandeweg toch een paar dramatische lijnen af. Aly Bruinsma is de actrice van de oudere generatie op de rand van haar pensioen, Nynke Heeg is door een voorval in een snackbar behept met enige existentiële twijfel. Lourens van den Akker en Ali Zijlstra zijn de ‘jonkies’, met een zweem van romantiek. Lourens wil met Ali graag Het Nieuwe Friese Theaterkoppel vormen, maar die ziet eerder een internationale filmcarrière voor zich.

De rol van theater in de ‘mien-skip’, ambities en frustraties van acteurs, het gestileerde dorps-huisgevoel van deze voorstelling: gaat die niet gewoon over het Friese theater? Over Tryater zelf en de dilemma’s waar dit gezelschap zich voor gesteld ziet? De discussie of Tryater zich met zijn ambities niet te ver verheft boven de dorps-huizen-cultuur?

‘Dat teater hjir sa libbet, dat it mooglik is’

Pratley: „It giet oer teater yn dizze tiid, wat minsken wolle, hoe ast dêr mei omgean kinst. Dy fragen, dat spilet by ús ek wol. Wat kinst hjir dwaan, hoe eksperimenteel kinst wêze? Ik bin as regisseur oplaat yn Amsterdam, Wessel as skriuwer yn Utrecht. Wy binne wend oan nije foarmen. Mar as it te abstrakt wurdt, fine minsken dat ek wol lestich.”

Aan de andere kant: Tatiana Pratley is niet voor niets weer terug in het heitelân, Wessel de Vries werkt hier ook niet voor niets. „Dy doarps-hûskultuer fyn ik geweldich”, zegt Wessel, „hoe entûsjast it publyk is,

en dat se ek allegearre komme.” Tatiana: „Dat it hjir sa libbet, dat it mooglik is. Nederlânske selskippen dogge dat net, de doarpen yn. Wy wol, wy meitsje de foarstelling hjir ôf, mei de minsken. Soks is hiel moai.”

Nog even over Tryater: dat heeft, zegt Tatiana, ook als opdracht om voor de troepen uit te lopen. Vernieuwen, opleiden. Maar toch. Vaak genoeg noemen mensen *Feint fan twa masters* als voorstelling die hen bij is gebleven. „Ut 1985. Doe bin ik berne!”

Uiteindelijk telt dit. „*You can’t always get what you want*. Dat is it libben. Kinst allinne besykje om wat ta stân te bringen. Dat is it iennige wat minsken dwaan kinne, en dat is ek de skientme fan dizze syktocht.”

Wat jo wolle gaat vanavond in première in Het Posthuis in Heerenveen. Speellijst: tryater.nl